

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 fnt — kr.
félévre . . . 3 — „
negyedévre . . . 1 — 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közöive 7 kr..
többször közöive 5 kr.
Bélyegdij: külön 30 kr.

Tartalom: Előítélet és balvélemény a magunk protestáns egyháza körében. II. (—r —r.) — Az ifjusági önképzőkörökről. (Sulcz Endre). — Irodalom. — Nekrológ. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázat.

FIGYELMEZTETÉS!

Évnegyedes előfizetőinket előfizetéseik megújítására, a hátrálékosokat hátrálékaik törlesztésére kérjük. —

Társult előfizetők eddigi címzalagjaikat használják.

Lapunk jóakaróit felhívjuk, sziveskedjenek e vállalatot kivált szellemi közreműködésökkel támogatni.

Szerkesztőség.

Előítélet és balvélemény

a magunk protestáns egyháza körében.

2.

Nem a sajtó munkásairól épen, hanem szólva általában némely világi urainkról, úgy látjuk, mintha volnának, kik „szégyenlik a Krisztus evangéliomát“, vele együtt azután az egyházat is, melyben ez hirdtetik, keveselik s vele édes keveset gondolnak. A felekezeti iskolát talán még csak a nagy apa kivánságára végig járták (ha ugyan nem katolikus és ezen felül matematikus egyetemi polgártól nyerték dr. Luther Márton kis kátéjából a házi vallásos nevelést, a mint lehetne mondani erre is példát). Valamennyire csak meg is ismerték egyházunkat szegény egyszerűségében (nem mondom: „rongyaiban“). De a mint azután az életbe kilépve, a fényt s hivatalt kereső pályán kezdenek carrieret csinálni, ez a mi protestáns egyházunk nekik szegényes, kopott; nincs benne pompa, szertartás. Szóval, kezdik keveselni dajkáló egyházukat, mint a hálátlan gyermek, kinek Isten nagyra vitte dolgát, keveseli apját, anyját és előbb körültekint, mielőtt valamelyik atyafiával szóba állana az utcaszögleten.

Ennek azután egyházának sem papjai sem intézményei nem kellene. Sajnos, sokszor az idegen vallásúak előtt több a becsületünk, mint a magunk hívei előtt, a kik magok gyaláznak, fitymálnak bennünket amazok hallatára. Lehet találni protestáns tisztviselőket, a kik díszruhában tündökölnek ott a kath. templomban bizonyos szertartásos ünnepeken, de a magunk

templomát következetesen kerülük. Volt rá eset, hogy tekintélyes levén a halott, a két előkelő protestáns tisztviselő eljött velünk ki a temetőbe egész a sírig, de az egyházi functió kezdetével majdnem tüntetőleg távoztak. Ők persze magasan felül állnak az ily dolgokon. Bizony némelyik rideg tisztviselő hivatalos tekintetétől előbb is befagy a tinta kalamarisában, mint hogy szive a vallásos érzelemtől felmelegednék. Ezeket azután csak a szükség hajtja úgy néha-néha hozzánk. De hiszen amaz esetért boszut is álltam az egyiken. Nem kereszteltem meg a fiát előbb, mint harmadfél éves korában. Persze, mert — nem is hozták előbb. A hitközönynek is meg van a maga következetessége. Más temetésnél meg úgy dicsérte a prot. úri ember (pedig magas állástú ám!) kath. szomszédja előtt a maga pásztorát: „No lássa, ezek a mieink csak ilyenek, agyon prédikálnak bennünket.“ Tehát sokat beszélünk néki.

Talán azért kevesebb beszéd és több ceremonia volna szivesebben látott mi nálunk is? Meginterpellálta már azért a s i papot is az egyszeri járásbíró, ki épen ő felsége névnapján a templomból jövet találkozott amazzal: „Bizony megemlékezhetnének ám maguk is évente egyszer a mi jó királyunkról!“ Mire az volt a prot. lelkész találó felelete: „Mi minden nap imádkozunk érte.“

A kath. egyház külső fényével mintha némely prot. embernek is imponálna. Egy püspököt amonnan birhatni asztalánál vendégül s ettől aztán visszahivatni bizony nagyobbak veszik (hisz erről még az ujságok is irnak), mint a mieinkhez lehetni sze-

rencsénknek, a kiket lelkipásztori buzgalmuk elvisz a szegény ember házába is, csak amúgy gyalog szerrel, zsinóros inas nélkül a bakon. Mások meg ha vadászni megyünk, a plébánoshoz szállunk: víg a vendég, módos a házi úr. Ott a faluvégi másik templom tövében maguk is alig csikorognak. S a szegény „tiszteletes“ csak másnap küldhetne „fogadj Istent“ elmaradt „jó nap“ beköszöntője után annak, a kit még a tabellákban hűséggel úgy minősít: „részünkről való.“

Hej! hol vagytok ti régi szép patriarchális idők, mikor esperest, papot még kölcsönös tisztelet sőt szíves, kedélyes bizalmas viszony fűzött a nemzetes és nagyságos urhoz. Mikor a tekintélyes, vagyonos prot. világi úr oly becsben tartotta tisztelendő koma urát, minden gyengéje mellett is, hogy akkor is elment prédikációjára, ha épen vasárnap reggel jött vendége; sőt ezt is magával huzta! Ugy kellett neki! Ha megszökött a maga papja elől, hallgassa meg a másét! Majd ez jobb lesz. Mikor aztán visszajött valahogy olyképpen találta elszólni magát a fiatal uri vendég: „Bizony, kinos, unalmas volt a szent beszéd!“ — no hiszen, volt mit hallania. Összeránczolt homlokkal kelt ki haragosan az öreg úr: meggondolhatnák, mennyit tűr, szenved ő esztendőn át minden vasárnap az édes koma urától, de kivallja; és ime akad halandó jövevény, kinek ez már első hallásra is sok! O patria, o mores! — Milyen eredeti, ritka kép az is a múltból, mikor a földes úr meg szinte valóságos hintóval kedveskedett a papjának, annyira szerette és becsülte. Ez volt aztán az ajándék! Csak az volt benne a kár, hogy a két pej is vele menni elfeledett. Mert így az egyszerű papi házban a luxuriosus cikk utóvégre is oly praktikus értékesítést nyert, hogy a hintó lefejtett posztójából bugyogó került a gyerekeknek, az így megvedlett faalkotmányból pedig ketrecz a tyukoknak. De ez azért az ajándék becséből nem vont le semmit s az ajándékozóban megvolt a jó indulat papja iránt.

Talán jobb is volna tovább hallgatni a jó öregek anekdotáit, de dologra! Ha már feltálatuk a fekete levest, csak szörpöljük, ha sunyorgatunk is bele. Azt kérjük tehát, mi az, mi némely világi urainkat egyházunktól úgy elidegeníté? Sok volna erre a felelet, féltő, hogy túl is mennénk azon tárgyon, melyről szólni kezdtünk. De hogy a magunk körében is uralkodó előítéleteknek és sok elfogult vélekedésnek jó része van abban, ez bizonyosnak tekinthető. Csak az az egy vigasztaló mind ennél, hogy részünkről volna nagy hiba és előítélet s épen abba esnénk, a mi ellen szólni akarunk, ha a felettebbi, kissé keserűbb panaszokat általában mondtuk volna el világi urainkról. Mentsen Isten ettől! Egy-két szomorú példa mindig fordul elő, de ebből az egészre semmikép ne vonjunk következtetést. Lehet, hogy az egyháziak is vannak viszont ily előítéletekkel világi uraink iránt, de ne sértsük a tiszteletre méltó jobb és nagyobb részt, mely elismerést, hálát érdemel. Világi jeleseinknek hosszú, szép sora hangos

tiltakozás e nemű feltevések ellen. Azok ezek, kik nem vetik meg egyházunkat szegény egyszerűségében s nem fényt keresnek abban a magok számára, hanem ők maguk viszik azt abba, mely fény ismét reájok sugárzik vissza. A kik egyházunknak csak külső fényében kívánnának tetszelegni, azok természetesen csalódnak. Mert protest. egyházunk olyan természetű, hogy fényét nem külső intézményeiben birván, nem is kölcsönözheti azt másoknak, hanem maga is lelki jeles tulajdonokkal tündöklő tagjaitól nyeri is, várja is.

És beljebb hatádvá protest. egyházunk központja felé, előítélet, elfogultság, felfedni való, akad itt is elég. Hogy belsőbb egyházi embereink is, a két felekezet és talán még a rendbeli kathedra képviselői is egymással szemben nem mentek ilynemű hibáktól, ezt a prot. egyházi sajtónak csak mult évi jellemzőbb cikkeiből sem leszen nehéz kimutatni. Ezekről merészelnék még jövőre egy-két cikkben szólni, ha ugyan az olvasónak becses türelmét már most is a végletig ki nem meritettem. Nem én követem el először, — ezzel mentem magam. Az olvasónak obligát jelzője a „nyájás“ és erre a szép címre rá is kell szolgálnia. Legyen halász, kinek hálója mindenféle állatot betakarít; a hasztalant azután úgy is ki fogja vetni.

—r—r.

(Folyt. köv.)

Az ifjusági önképzőkörökről.

(Feleletül Albért József barátomnak.)

A mult évben már ugyan e tárgyról közöltem egy kis munkát a selmeczbányai ev. lyceum értesítőjében, s hogy újból hozzá szólnak, egyrészt az birt rá, mert — talán éppen az említett munkának rövidege miatt — némely állításomat félre értve látom. Ama kis munkámnak tartalmát, mivel mostani fejtegetésemben annak kiegészítésére akarok szolgálni, röviden összefoglalom.

I. Kifejtettem az önképzők szükségességét főként az ifjuság önállóbb munkásságának kifejlesztése-, irányítása-, valamint a hazafias érzés nevelése szempontjából.

II. Törekedtem megczáfolni az érveket, melyek alapján az önképzőket szükségteleneknek, sőt károsaknak tartják, minők: 1. hogy működésük eredménye csekély, 2. hogy az önképzőkörök által kitért tételek kidolgozása a középiskolai tantárgyak valamelyikének rovására történik.

III. Igyekeztem feltüntetni azokat a főhibákat, melyekben mai önképzőkörök tudomásom szerint leledzenek: 1. hogy a verselgetést tartják majdnem kizárólagos céljuknak s ennél fogva működésük eredménye csakugyan csekély, 2. hogy bizonyos elszigeteltség fejlődött ki az önképzők és az iskola működése közt.

IV. Egy módot ajánlottam, melylyel gondoltam, hogy a fölhozott hibák megszüntethetők, nevezetesen: minden második héten irodalmi ünnepélyek rendezendők egy-egy kiválóbb írónk emlékére és tisztele-

tére a következő tárgysorozattal: 1. szavalatok az illető író jelesebb műveiből, 2. a szavalatok megbírálása, 3. néhány fontosabb életrajzi adat s ennek keretében az író tevékenységének rövid, érdekes jellemzése, 4. ennek megbírálása írásban és élő szóval, 5. az író egy-egy jelesebb művének aesthetikai fejtegetése, mely utóbbi a 3. pont alattiakkal együtt is tárgyalható, vagy azt helyettesítheti, alkalmat szolgáltatván e pontnál is a szóbeli bírálatokra.

Ezt a módozatot abban a meggyőződésben indítványoztam, hogy így az önképzőkörök működése nem lesz ellenkezésben a középiskolai nevelés — oktatás céljaival, biztosabbá teszi az irodalmi oktatás sikerét, irányt ad a magán olvasmányok megválasztásában, elevenebbé teszi az ifjúság külső szellemi életét, jótékonyan hat a nemzeti szellem ápolására, s míg egyrészt kivetkőzteti a köröket eddigi elszigeteltségükből, közelebb hozván az iskolához, másrészt az önképzőkörök lényeges teendőit: az önállóság fejlesztését s a szabad szóbeli előadás gyakorlását főfigyelemre méltatja, végül segít a mai önképzőköröknek egyik nagy baján az által, hogy így nem lesznek többé éretlen szépirodalmi társulatok.

Arról, hogy mit csinálunk azokon az önképzőköri gyűléseken, melyek az irodalmi ünnepélyek közé esnek, tavaly mindössze annyit említettem, hogy e gyűléseken szavalandó darabok és kidolgozandó tételek tekintetében az önképzés lényege azt ajánlja, hogy a tagoknak szabad választásuk legyen, nem zárátván ki az ellenőrző tanárnak tájékoztató utbagazításai sem. Részben ennek a rövidegnek kell tulajdonítanom, hogy az önképzők reformálására célzó indítványomat kartársaim közül többen félre értették. Így Spotkovszky Károly t. barátom már tavaly föl említette, hogy a tanulóknak önképzőköri munkásságát ne szorítsuk csak a magyar nyelv, irodalom s irod. történet keretébe; hanem terjeszszük azt ki a többi tudományágakra is. Egyuttal ajánlotta, hogy az intenzívebb munkásság céljából a körök szakosztályokra különíttessenek. — Rajta kívül Albert József t. barátom is félreértett, midőn e lap 1888. évi 49. számában azt írta, hogy én mindazokat az önképzőköröket, melyek nem az általam ajánlott módon járnak el, az iskolától elszigetelteknek s éretlen szépirodalmi társulatoknak tartom. Ezekre a következőkben felelek.

Az irodalmi ünnepélyek közé eső gyűlések meg egyeznek nálunk az irodalmi ünnepélyekkel abban, hogy a növendékek itt is gyakorolják magukat a szaválásban, az élő szóvali és írásbeli bírálatban s különböznek abban, hogy míg az irodalmi ünnepélyeken az ünnepelt író tanulságosabb életrajzi adatait, főbb műveinek a tanulók által irt fejtegetését, vagy emlékbeszédet olvasnak föl és bírálnak meg, addig a közönséges gyűléseken tetszésök szerint léphetnek föl bármily fajú eredeti költeménnyel, vagy bármely tudomány körébe vágó értekezésekkel, esetleg műfordításokkal és az ezekre irt bírálatokkal.

Így Spotkovszkynek véleménye az önképzőköröknek általam ajánlott szervezetével részben meggyező, mert e szervezet mellett véleményem szerint

elegendő alkalom van nyújtva a növendékeknek, hogy bármely tudománykörben szerzett tapasztalataikat, tanulmányaikat előterjeszthessék, s éppen nincs elzárva előttük az út, hogy magukat a magyar nyelv-irodalom s irodalmi történeten kívül más tárgyakban is képezhessék privát munkásságuk által és hogy erről a köri gyűléseken számot adjanak.

De a mi azt illeti, hogy az önképzőköri munkásság minden tárgyra egyaránt kiterjesztessék és hogy a körök kebelében a különböző tárgyaknak megfelelőleg külön szakosztályok szerveztessenek, ezt több oknál fogva nem helyeslem. A szakosztályi rendszer mellett mindenek előtt a vezetésre nézve merülne föl nehézségek. Három — négy szakosztály mellett ugyanannyi vezető tanárra volna szükség, a kik körül a növendékek tetszésök szerint csoportosulnának. S igen nagy kérdés, hogy a tanulókat az egyes tárgyak iránti szeretet, vagy pedig a vezető tanár iránti rokon- vagy ellenszenv vezérelné-e akkor, ha egyik-másik csoportba felvétetni óhajtanának. De eltekintve attól, hogy a tanulók ilykép rokon- és ellenszenvüket a tanárokkal szemben nyilváníthatnák, a szakosztályi rendszer mellett szó sem lehetne egyöntetű működésről. Quot capita, tot sensus. Ahány szakosztály volna, annyiféle lenne a vezetés, sokszor talán éppen ellentétes is, a mi az önképzők működését nem hiszem, hogy álasosabbá tenné. Sokkal czélszerűbb, ha a vezetés egy kézben marad és pedig a magyar irodalom tanárának kezében. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy a magyar irodalom tanárai az egyedül hivatottak a körök vezetésére; hanem a dolog természetében van, hogy a magyar irodalom tanára legyen a vezető, mert ő ismerheti formális képzettségük tekintetében legjobban a növendékeket, kivált ha az irodalommal kapcsolatos tárgyakat a stilsztikát, retorikát és poétikát is ő tanítja.

A mi meg a tanulókat illeti, már csak azért sem helyeselhető a szakosztályi rendszer, mert csoportokra forgácsolódván nem buzdíthatnák egymást oly elementaris erővel a munkásságra, mint ha valamenyien együtt működnek. Hajlamaikat tekintve is köztudomású, hogy legszívesebben foglalkoznak a tanulók a magyar nyelv s irodalom körébe vágó, különösen szépirodalmi dolgozatokkal; tehát e tekintetben, mert legtöbb sikert érhetnek el, legkönnyebben is buzdíthatók. Ennélfogva nem látnám czélszerűnek, hogy az ifjúság arról a térről, a melyen szárnyát próbálgatni legjobban tudja, tehát legjobban szereti is, bármi kényszerintézkedéssel leszoríttassék.

A szakosztályok működése előre láthatólag meddő lenne. Nagyon kétségesnek tartom azt az eredményt, melyet a növendékek akár a földrajztörténelem-, akár a természettan-, akár más tudományok körében magán munkásságuk által fölmutathatnának. A középiskolai növendék nem érett annyira, de eszközei sincsenek hozzá, hogy e tudományágokban önálló kutatás alapján csak csekély mértékben önállóbb dolgozatokat készíthetne; míg ha pl, egy remek művet fejteget, ott önállóságát nagyobb mértékben is gya-

korolhatja, kifejtheti. Így vagy oda jutnánk, hogy növendékeink kivonatokat készítenének földrajzi, történelmi vagy természettudományi munkákból, a minnek ugyan még volna haszna, vagy oda, hogy, mivel önállóbb eredményre nem juthatnak, kedvüket vesztvén, egyáltalán nem foglalkoznának magán szorgalomból ily munkákkal, vagy csak kényszerből tennek, a mi meg az önképzés lényegével ellenkezően, a körök működését károsná tehetné. Legtöbb, a mit ez úton elérhetnénk az, ha növendékeink egy-egy földrajz-történelmi, vagy természettudományi művet ismertetnének, vagy az ily mű írójának életét s a tudomány érdekében kiállott küzdelmeit vázolnák s ez anyagon formális képzettségük gyarapodnék; de az önállóságnak oly fokon gyakorlását és kifejtését, mint az indítványozott irodalmi ünnepélyek- és az ezek közé eső gyűlések főnnebb közölt programjába fölvetett némely tárgyakkal, nem követelhetnők tőlük. Ebből következőképpen folyik, hogy az önképzőkörök munkaprogramjában a magyar nyelv- s irodalomnak, főként a szépirodalomnak kell engedni a főhelyet. Ez utóbbiakat Albert József t. barátomnak is válaszolom a következőkkel együtt.

Albert azt állítja, hogy én nem engedek a növendékeknek munkálkodásukban elég szabadságot. Véleményem szerint teljesen elég a tanulóknak annyi szabadság, ha ők a gyűlések egyik felén saját tetszésük szerint olvashatnak fel bárminő költeményt, vagy értekezést, a másik felén pedig az irodalmi ünnepélyek programjába fölvetett tételeknek kidolgozására szintén szabadon vállalkozhatnak. Az irodalmi ünnepélyek igaz, megszorítják némileg a növendékeket a tételek megválasztásában, de hát én éppen azt tartom helyesnek a munkásság intenzívitásának nagyobbitása végett, ha a tanulókat ily módon vezetjük. Azt magam sem helyeselném, ha minden heti gyűlést lefoglalnánk irodalmi ünnepélyek rendezésére, mert úgy a tanulók különböző hajlamai nyilvánulásának gátat vetnénk; de bizonyos fokú megszorítást úgy a tételekre, mint a kidolgozás módjára és a dolgozatok terjedelmére is szükségesnek tartok.

Azt mondja továbbá, hogy én mindazokat az önképzőköröket, melyek nem az általam ajánlott módon járnak el, az iskolától elszigetelteknek, éretlen szépirodalmi társulatoknak tartom. Ezt nem állítottam, hanem csak egy módot ajánlottam, mely szerint eljárva úgy gondolom ma is, hogy a hol a kör és iskola között elszigeteltség létezik, az meg fog szűnni és a hol a vezetés következtében, vagy ennek éppen ellenére az ifjúságnál az éremlyegős verselgetés kapott lábra, az irodalmi ünnepélyek okszerű rendezésével az ifjúság szabad munkásságát a helyes irányba terelhetjük. E mellett kijelentem, nem csak hogy nem tartom a magam indítványát egyedül helyesnek, de még azt sem ajánlanám, hogy az önképzők valamennyi iskolában egy kaptafára megszabályoztassanak, mert minden iskola bizonyos fokig önálló, a vezető tanárok egyénisége különböző, más-más felfogás szerint akarják és tudják magukat érvényesíteni. Elveket állapíthatunk meg, de valamely munka-

programot rákényszeríteni valamennyi önképzőkörre, elhibázott dolog volna. A növendékek szabaditnák föl magukat legelőször a kényszer nyüge alól, legkönnyebben úgy, hogy nem dolgoznának.

Albert azt sem tartja jónak, hogy az önképzőköri munkásság az iskolai irodalmi oktatás kiegészítője legyen, nagyon kétes értékűnek találja e „kiegészítési“ argumentumot. Én pedig meggyőződéseim szerint azt mondom, hogy czélszerűen nem is lehet beilleszteni az önképzőket a középiskolai nevelés-oktatás keretébe másképp, mint ennek kiegészítőjét, mert különben könnyen oda jutnánk, hogy a körök csakugyan el lennének szigetelve az iskolától. Hiszen ezt Albert is elfogadja, midőn az önképzőbeli működést az ifjúság szabad munkássága ellenőrzőjévé és vezetőjévé óhajtja tenni. Mi egyéb ez, mint az iskolai nevelés-oktatás kiegészítése? És ebben aztán az irodalmi oktatás kiegészítése is benn van, mint rész az egészben. A dolog tehát így áll: Albert kétségbe vonja a részleges „kiegészítési“ argumentumot, csak azért, hogy azt általánosítsa s kiterjessze a középiskolai oktatás valamennyi tárgyára. S én ez utóbbi tekintetben nem ellenkezem vele, helyesnek találok, hogy az ifjúságnak minden tudománykörben teljesített szabad munkássága ellenőriztessék és vezettessék az önképzőkörben karöltve az iskolai oktatással; de a Spotkovszkynak adott válaszümben fölhozott érvek alapján természetesnek gondolom, hogy az irodalmi oktatás kiegészítése legyen a legfőbb cél.

Ezek után úgy a tavalyi, mint e mostani rövid fejtegetésemből kifolyólag a következő pontokat ajánlom elfogadásra:

I. Az önképzőkörök szükségesek, mint az iskolai nevelés-oktatás kiegészítői, az ifjúság önállóbb munkásságának kifejlesztése, irányítása, valamint a hazafias érzés nevelése szempontjából.

II. A körök vezetésével lehetőleg az irodalom tanárai bizassanak meg. Óhajtandó e mellett, hogy a többi tanárok érdeklődésüket a gyűléseken minél gyakoribb megjelenésükkel mutassák ki.

III. A körök munkaprogramjában a magyar nyelv-irodalomnak s főként a szépirodalomnak engedjék a főhelyet.

IV. Czélszerű az irodalmi ünnepélyek rendezése a főnnebb közölt tárgysorozattal, melynek egyes tételei mindjárt az iskolai év elején meghatározandók.

V. Úgy az irodalmi ünnepélyeken, mint a közönséges gyűléseken a szavalandó darabok és kidolgozandó tételek a vezető tanár utasításai szerint, vagy legalább előleges jóváhagyása mellett választassanak.

Sulcz Endre, ev. lyc. tanár.

IRODALOM.

Zsilinky Mihálytól új könyv jelent meg „Egy forradalmi zsinat története“ cím alatt. Már maga a cím is sejttenünk engedi, hogy nem valami közönséges, csöndes eseményekről van benne szó. Szerző — némi vonatkozással az ev. egyház mostani állapotára — hazánk

történelmének azon fölötté tanulságos korszakából merítette tárgyát, melynek felderítését Thaly Kálmán jeles történetírónk fáradhatlan buzgalmának köszönjük. II. Rákóczy Ferencz korában nemcsak az állami és politikai, hanem a vallási és egyházi ügyek is nagy változásnak voltak kitéve. A bécsi hatalommal szövetkezett klérus kétségbeesett harczot folytatott a Rákóczyhoz szító protestánsokkal. A mit a vak szenvedély és a nyers hatalomra támaszkodó elbizakodottság tenni képes, azt mind megtette az akkori bécsi kormány és szövetségesei, úgy hogy a külföldi hatalmak is kénytelenek voltak beavatkozni a dologba.

A rózsahegyzi zsinat, melyet II. Rákóczy engedélyével a hozzá szító evangélikusok 1707-ben; közvetlenül a véres ónodi országgyűlés előtt tartottak, igen érdekes epizódját képezi e kornak. Zsilinszky Mihály, a ki alaposan tanulmányozta az e korbéli országgyűlések tárgyalásait, most ezt a zsinatot írja le tanulságosan. Szemünk elé varázsolja először az akkori politikai és egyházi viszonyokat, a zsinat összehívásának okait; megismertet bennünket élvezetes, tanulságos modorban a zsinat helyével és kiválóbb egyéniségeivel, (minők pl. báró Petróczy elnök, — kinek egykorú arczképe a kötetet díszíti — Jánoky Zsigmond, Szirmay Miklós, Radvánszky János, Prileszky Pál, Okolicsányi Kristóf, Pilárik István, Krmann Dániel, Zabler Jakab, Bodó András stb.) úgy hogy szinte ott érezzük magunkat azon sokat küzdött és tapasztalt férfiak között, a kik a mai korban alig ismert önzetlenséggel és buzgalommal küzdöttek a nemzet és az egyház szabadságáért. Látjuk őket cselekedni és beszélni; bámuljuk lelkesedésüket és oly ügyben való szenvedélyes harczaikat, mely ma már senkit sem érdekel, de mely akkor nemcsak a rózsahegyzi zsinaton, hanem egész Németországban is nagy mozgalmat idézett elő. Ez volt az úgy nevezett vallási pietismus, mely a keresztyén élet fölfrissítését czélozta.

Zsilinszky a zsinat tárgyalásain és határozatain kívül közli azokat az országgyűlési tárgyalásokat is, melyeket a Rákóczy-párt legyőzése után Pozsonyban a rózsahegyzi zsinat határozatainak megsemmisítése felett folytattak. És művének ez a része rendkívül érdekes. Ott látjuk azon kornak parlamenti szokásait és küzdelmeit. A kiválóbb szónokok előadásait közbekialtásait, szenvedélyeit és forradalmi hangulatát, úgy amint azt az akkori naplók megőrizték. Látszik, hogy Zsilinszky nagy gondnal tanulmányozta az e korra és tárgyára vonatkozó adatokat. Nem elégszik meg az általános frázisokkal. Egészen új részleteket beszél el, melyek elevenséget és valódi becsot kölcsönöznek művének, melyben van szellem, és vannak oly érdekfeszítő jelenetei, melyek erősen emlékeztetnek a mai országgyűlés tárgyalásaira. A nagy közönség, mely szellemi élvezetet keres, épúgy gyönyörködhetik benne, mint a komoly tudós, a ki az alaposág után kutat. Ajánljuk ez érdekes kötetet, melyet kiadója: Hornyánszky Viktor, a saját nyomdájában csínnal és izléssel állíttatott ki, a nagy közönség figyelmébe. Ára 1 frt. 40 kr.

Irodalmi értesítés. Van szerencsénk tisztelettel értesíteni, miszerint kis lapunk előfizetői eddigelé oly gyéren jelentkeztek, hogy annak világgá bocsátása egy második szám alakjában, csak eredeti programunk némi módosítása által válik lehetségessé.

Az „Apostol“ ugyanis egyelőre nem havonként,

hanem kéthavonként, azaz minden második hónap 20-ik napján fog megjelenni, 1—2 ívnyi tartalommal, mely utóbbi az előfizetők számától tétetik függővé. Programunknak ezen módosítása lehetővé teszi egyrészt, hogy az „Apostol“ élni fog — legalább az év végéig és másrészt a zászlajára kitűzött „rongyos egyleti“ célra is meghozhatja ígért 10—15 frnyi áldozatát.

A magyarországi protestáns nagyvilág — tisztelet a kivételnek —! hideg közönnyel fordulván el vállalatunktól, ujólag figyelmébe ajánljuk azt t. barátaink s pártolóinknak. Az igen tisztelt kartárs és tanító urak ne vegyék rossz néven, hogy leginkább hozzájuk fellebeztük lapunknak ügyét. Korántsem azért tettük azt, mint ha mindenáron sokféleképen igénybe vett saját erszényükön akartunk volna merényletet elkövetni! Sőt inkább azon meggyőződés vezérelt bennünket, melyet bizonyosan osztanak velünk mindnyájan, hogy napjainkban a sajtó is kiváló, hatalmas emeltyűje egyházi életünknek s hogy a legcsekélyebb gyülekezetben is — akad egy-kettő hiveink közül, kik szívesen járatnák s olvasnák az „Apostolt“, ha melegen ajánlanók azt nekik!

Midőn az „Apostol“ első számát világgá bocsátottuk — nem egy keserű csalódás mellett, — mindannyi édes cseppek valának az öröm poharában azon t. előfizetők becses nevei, kik egykoron hatalmasan támogatták nagy keletnek örvendő német lapunkat és kik — értve s beszélve édes hazánk nyelvét is — a magyar „Apostol“ előfizetői között is az elsők valának

Van pedig ezek között három igen derék „szász pap“ is — kik tudtommal — úgyszólva csak török a magyar nyelvet!

Hitrokoni s hazafias üdvözlettel Kolozsvártt, 1889. márczius 15. Az „Apostol“ evang. prot. néplap szerkesztősége.

Előfizetési felhívás. Többek, s különösen pozsonyi volt tanárain biztatására elhatároztam, hogy „Luther és Zwingli christologiai álláspontjának és ezzel összefüggésben azon különbségek kimutatása, mely az ágost. és hely. hitv. ev. egyházak között a szentségek fogalmára nézve létezik“ — czimú s inkább forrástanulmány jellegével bíró dogmatikai értekezésemet kinyomatom. Mindazokat, kik szerény kísérletemet megrendelni s ez által is „a theologiai akadémiai tanári nyugdíjalap“ óhajtottó létesítéséhez hozzájárulni kívánnak, felkérem, hogy az előfizetési összeget hozzám elküldeni ne resteltessenek. Munkám körülbelül két hét alatt hagyja el a sajtót, — 50—55 sűrű nyomtatott lapra fog terjedni, — előfizetési ára: **50 kr.** o. é. *Zólyom*, 1889. márcz. 13-án Geduly Henrik s. k. ev. s.-lelkész.

NEKROLOG.

Varju József, gergelyi lelkész emlékezete.

Az Úrnak egy öreg szolgáját, az élet elaggott vándorát kísértük ki e f. hó 13-án sírja kebelébe. Fél századnál tovább az Úr szöllejének hű munkása, fáradhatatlan bajnoka volt. Mily keveseknek adatik, hogy őr álló helyeken oly soká őröködjének az Úr nyája felett! Mily keveseknek jut az az Isteni kegyelem, hogy 79 évekre terjedjen

életök folyása! A hosszú életnek is véget vetett a halál. Kivette kezéből a bibliát s a pásztorbotot s azok közé ment, kiket elkísért a temetőbe.

Temetése nagy közönség jelenlétében történt meg e hó 13-án délután 3 órakor. — Habár e napon tartá a dunántúli ev. egyházkerület felügyelője: Méltóságos Alsó-Káldi Káldy Gyula felett a gyászünnepélyt; mindazáltal mind a papok, mind a tanítók és világi urak nagy számmal vettek részt az Úr öreg szolgájának temetésén. Ott voltak a papság részéről: Dubovay Béla, magasi; Varga Gyula, vönöcki; Kiss Lajos, alásónyi lelkészek, nemkülönbén a szomszéd hűgyészi administrator Varga Pál és a helybeli segédlelkész Szili Lenárd urak. Tanítók közül ott láttuk a szállósi, vecsei, dabronyi, magasi, vönöcki, ns.-szalóki, vathi, mihályházi, szergényi tanító urakat.

A temetési szertartást következők végezték: Szili Lenárd helybeli segédlelkész a háznál imázott, Kiss Lajos alásónyi lelkész mondotta a templomi beszédet Luk. 2. 29. felett: „Mostan bocsátod el Uram a te szolgádat békességgel“. Tárgya volt: A jó lelkész 1. békét adott és 2. békét kapott. — A temetőben Varga Pál, vönöcki lelkész úr mondott megható imát, mely után búcsút vetünk jó barátunk, pályatársunk sírhalmától.

A boldogult Fel-Péczen Győrmegyében született 1810-ben. Iskoláit Sopronban végezte. Egy évi külhoni egyetem után Geresden-Kis-Péczen és Gergelyiben káplánkodott, a hol azután megválasztatott rendes lelkészszé. A papi pályán 53 évig szolgált. Segédet csak 3 évvel ezelőtt kapott Szili Lenárd úr személyében, ki mellette is működött utolsó pillanatáig.

Neje Nagy Lidia asszony, ki második felesége volt a boldogultnak. Két nejétől 4 gyermeke maradt: Varju Elek, m. k. posta- és távirada ig. pénztári ellenőr; Varju Márton, ev. tanító Jobaházán; Varju Lenke és Varju M.

A megboldogult élete működése nem vert nagy hullámokat, de annál áldásosabb volt egyháza és családja körében. Szelíd békés természetű volt. A békeért sokat megtett. Ő nem bántot senkit, jelleme fő vonása a felebaráti szeretet és szívjószág volt.

Nyugodjanak porai békében, emlékezte pedig maradjon közöttünk áldott sokáig!

Nagy-Alásóny, 1889. márczius 15-én.

Kiss Lajos, n.-alásónyi lelkész.

BELFÖLD.

A Luther-társaság életéből. A Luther-társaságnak m. é. értesítője megjelent s ekkoráig minden bizonynyal már valamenynyi tag kezében lesz. A benne foglalt adatokból mindenki azon meggyőződést merítheti, hogy a társaság s annak közegei az utolsó évben sem állottak hivalkodván a piacon, s hogy azon megjegyzés, melyet e becses lap ez idei folyamának 3-ik számában, egy tisztelt cikkiró kockázat, miszerint t. i. „a Luther-társaság működését csak a számvizsgálati jelentésekből ismerjük“ talán még sem felel meg a valóságnak.

A tagok száma annak daczára, hogy egy kettőt a halál szólított ki az élők sorából, s hogy többen, kik tévedésből vagy egyszerű szóval tett, de be nem váltott, ígéretök alapján az 1887-ki névjegyzékbe fel lőnek véve,

egészen mellőztettek 259-ből 274-ig emelkedett, mely emelkedésnél főleg azon körülmény különös figyelmet érdemel, hogy a társulatunkban képviselt testületek száma, melyek ily vállalatnak legszilárdabb alapját képezik, 8-al szaporodott, a mennyiben a lefolyt esztendőben az egyetemes gyűlésen s a bányakerületen kívül, négy új esperesség (Bécs, Budapest, Gömör, Pest) s két egyház (Kassa m. n. és Vadosfa) sorakozott zászlónk köré.

Ez magában véve megnyugtató, de ha tekintetbe vesszük, hogy magyarhoni egyházunk 37, vagy az érdélyi magyar esperességgel együtt 38 egyházmegyéből s mintegy 620 anyagyülekezetből áll, s hogy mind eddig az esperességek még egy harmadát (11) s az anyagyülekezetek 6%-át sem (37) tisztelhetjük soraink közt, holott bizony minden esperesség s az egyházak tetemes része a legkisebb megerőltetés nélkül ügyünk oltárára tehetné a 4 frnyi csekély áldozatot, csak sajnálatunkat fejezhetjük ki azon közöny és részvétlenség fölött, melylyel e téren is találkozunk.

S hasonló érzület hatja át keblünket, ha tekintjük a nem testületi tagok számát. Az ily 274 tagnak több mint harmadrésze (110) lelkészekből áll. — Ez magában véve elég, de másrészt kevés is. Ezen szám az összes lelkészek 17%-át sem képezi s nincs tagadás benne, hogy a lelkészi kar némi jó akarat mellett sokkal nagyobb kontingenst állíthatna ki. — Örvendetesnek e jelenség nem nevezhető, de miként nevezzük azon tapasztalást, melyet a rideg számok oly kérlelhetlen ékesszólással hirdetnek, hogy a magyarhoni ev. egyház összes felügyelői közül (van pedig 640 helybeli, 38 esperességi, 3 kerületi, 1 egyetemes = 683) társaságunkban csak 19-et találunk, a mi az összes létszám 2.7%-át teszi. — Ez önkényt felhív észrevételekre. — Ily társulatok, minő a mi társaságunk is, hivatvák szép missiót teljesíteni, s ha ilyen az egyház beléletének emelésére czélzó vállalatok, egyházunk legvagyonosabb, legbefolyásosb tagjai részéről hasonló támogatásra érdemesítenek, akkor magyarhoni Sionunkon nem igen segítenek a világnak összes zsinatai, melyektől e sorok írója még most is sokat vár, anélkül azonban, hogy bennök panaceát látna, levén azok képesek „a pohárnak és tálnak külső részeit megtisztítani“ ugyan, de új szellemet, melyre szükségünk van, felkölteni nem, ha ezen szellem a mérvadó zsinatalkotó tényezőket át meg át nem hatja.

A társaságnak jelenlegi vagyona 4778 ftot 51 krt tesz, bele nem számítva a még el nem árusított kiadványokban befektetett mintegy 3000 frnyi összeget. A fent-nevezett vagyonban foglaltatik a 3462 frt 95 krt képező alap- vagy tartaléktőke is, (tavaly 3000 frt), mely külön könyveltetik s saját kamatai valamint a lefolyt alapítványok s szabad adakozások útján növeltetik. — A társaságnak jól felfogott érdekei magokkal hozzák, miszerint ezen tőke lehetőleg gyarapíttassék, miért is a kis bizottság utolsó számvizsgáló ülése annak 3600 frtra való kikerekítését elhatározta. Vajha akadnának pártoló tagok — ez alkalommal e czímen kevesebb folyt be, mint 87-ben — kik adományaik s hagyományaik segélyével lehetővé tegyék a czélként kitűzött 10000 frnyi összegnek minél előbbeni elérését.

Figyelmeztetjük e becses lapnak t. olvasóit s főleg azokat, kik társaságunk tagjai közé nem tartoznak, hogy

a társulat költségén még húsvét előtt meg fog jelenni Szeberényi Lajos lelkész úr „Luther életrajza“ című pályanyertes irata. — A művecske, mely mintegy 6 ívből állni fog s körülbelül ugyanannyi a reformátor életéből merített képekkel el lesz látva, mintegy 35 krba fog kerülni s így a már megjelent, vagy újonnan signalizált magyar Luther életrajzoknak legolcsóbbika lesz. — Kérjük első sorban a konfirmáló lelkész urat, hogy e vállalatunkat felkarolni, a művet az ifjúság s nép között terjeszteni s így társaságunk céljait ily módon is előmozdítani szíveskedjenek.

D.

Bányakerületi özvegy-árva-intézet. Meglehet, hogy addig, míg e soraim megjelennek, a tagtársak megkapják a pénztáros úr évi jelentését a bányakerületi özvegy-árva-intézetről az elmúlt évre; jelen soraim azonban az 1889-iki marc. 5-én teljesített számvizsgálásnál szerzett adatok alapján összeállítva nem csupán a tagok számára vannak szána, hanem azt óhajtom, hogy más kerületbeli testvérek is értesüljenek fiatal, de örvendetesen gyarapodó intézetünkről s örüljenek velünk örvendezőkkel!

239 tagnak évi 6 frnyi tagsági díja mellett volt az intézetnek 8576 frt. 96 kr. bevétele, még pedig tagsági díjából 2249 frt. 94 kr., egyházak és confirmandusoktól 39 frt. 99 kr., a kerülettől (államsegélyből 600, birságból 100, felmentv. díjából 390 frt.) 1090 frt., kamatokból 5197 frt. 03 kr. Ezen örvendés eredmény mellett két körülmény sajnós. Egyik az, hogy sok tag feledkezik meg az intézet iránt elvállalt köteleseiről s hátrálékban van — hisz találkozik oly tag is, ki 6 évre tartozik s kire a „tag“ elnevezés valóban csak a lucus a non lucendo-féle magyarázat szerint illik. A másik sajnós körülmény az, hogy a 210 gyülekezet közül ismét csak 9 emlékezett meg ezen az ő lelkészeik, tanáraik s tanítóik özvegyeinek s árváinak sőt hivatalképtelenné vált lelkészeik, tanáraik s tanítóik nyomorán segíteni hivatott intézetről. A tanítói állomások után fizetjük az államnak az évi 12—12 frtot, igaz azért, mert kell; menyivel nemesebb volna, ha a gyülekezetek ezen pénztárról is megemlékeznének önként, ha csekélyebb összegekkel is! Pedig ez leginkább csak tőlünk, lelkészektől függ.

A kiadás csak 1787 frt. 76 kr. volt; még pedig segélydíjakra 30 félnek 1475 frt. 30 kr., kezelési költségre 92 frt. 22 kr., kamatadó (először) 200 frt. 24 kr., egyéb 20 frt., úgy hogy az évi szaporodás 6789 frt. 20 kr., melyet hozzá adva az 1887-iki vagyonhoz, 1888. végén vagyonunk, valljuk be, hogy minden megerőltetésünk nélkül, már is 70628 frt. 25 kr-ra emelkedett.

A kiadási tételeknél velem együtt soknak fog feltűnni a segélyezésekre fordított csekély összeg. De türelem! közeledünk azon időponthoz, hol a segélyezéseket már az alapszabályok értelmében fogjuk megállapíthatni. Én részemről addig is emelném azokat, mert a pénztár a jövő veszélyeztetése nélkül elbírná, mit a f. é. gyűlés különben még 1889-re megtehet. — A kezelési költség az évi jövedelemnek egy, az egész tőkének csak egy tized százalékát képezi. De a mit a kezelésnél megtakarítunk, azt teli marokkal oda kell adni az államnak. Az adófelügyelőség megtalálta a tőkekamatadóval már ezen samaritánusunkat is!

A 70000 frnyi eredményt ily rövid idő alatt a meg-

alakulásnál távolról sem reméltük, s ha így haladunk, 5—6 év múlva elérjük a százezeret. Adja Isten! De örömmel szemlélheti már most is e nem várt gyarapodást úgy ft. püspökünk dr. Szeberényi Gusztáv úr, ki az intézetet elejétől fogva szívének teljes melegével karolta fel, mint nagys. Breznik János pénztáros úr, kinek gondos kezei alatt a csecsemő, melyet ápolásába vett, már is sokat ígérő ifjúvá fejlődött.

Nem régen volt, hogy a számvizsgálás utáni kedélyes vacsoránál, melyet a számvizsgálók számára, nem ugyan pénztárosi tiszteletdíjából, de annál nagyobb szívesseggel adni szokott, még csak 5000-re mertünk kocintani; most már tán azt szabad neki kívánni, hogy az isteni gondviselés engedje meg neki megérni a 100,000-et!

Raab Károly
számv. biz. jegyzője.

Felügyelőigtatás. Domony. Fogler János gödöllei m. kir. korona uradalom igazgatójának és domonyi ev. egyház volt felügyelőjének Gödöllőről való eltávovása következtében, az egyház új felügyelőül — februárhó 10-én tartott közgyűlésen egyhangúlag — Dr. Szallay Sámuel gödöllei kir. közjegyzőt választotta, a kit márczius 3-án egész ünnepélyességgel felügyelői hivatalába be is igtatott. Már reggeli órákban az egyház presbyteriuma kocson, nemzeti zászlókkal földíszített lovas banderium kíséretében, vaspálya aszodi állomására lement a Gödöllőről jövő új felügyelőjének elébe, hogy őt illően fogadják és egyházukba díszesen bekisérjék. A beigtatást magyar istenitisztelet előzte meg a felügyelőhöz intézett beszéd: „Légy hű valásodhoz mind halálig s neked adom az igazság koronáját“ szent ígék alapján. Ezek után következett a közgyűlés, a melyen, midőn helyi lelkész úr Szilárd János által megnyitott, s az újon megválasztott felügyelő szép és lelkes beszédben üdvözölte volna az egyház gyülekezetét s megköszönve személyében összpontosult, bizalmat, olvasatott az egyház anyagi és szellemi állását ecsetelő előterjesztés, a mely e következő pontozatokat tüntette elő:

1. Az anyaegyház egyházi névjegyzéke szerint áll az 1889. évre 162 fizető hívekből. Ezek le vannak kötelezve a lelkész urat és tanítót fizetni, híványaikban meghatározott szabály szerint.

2. Ezen cselekvő hívek kötelesek az egyház szükségleteire való fizetéssel hozzájárulni az egyháznál szokásba vett kulcs szerint. E kulcs szerint való kivetés által eszközölt összegből fedezendőek: a lelkész és tanító évi 14 mét.-ől fája előlegesen s a többi alább következő szükségletekkel, ha illetőleg a begyűlt összegből kitelik.

3. Az egyház szükségleteinek időszerinti telhető fedezésére szolgálnak még e következő pénzbeli tételek:

a) Alapítványi tőke 400 frt. — kr.

b) Az 1889-re való kivetés és maradt hátralék 772 „ 46 „

S így összesen 1172 frt. 46 kr.

4. Van ezen kívül az egyháznak kölcsön takarékgazdálkodására a mely áll ez idén 458 véka 38 itcze kikölcsönzött roszbúzából, erre való kamat 81 véka és 13 itczéből, mely két összegből az 1888-ra befizettetett 78 véka és 29 itcze.

5. Az egyház könyvet viz évi bevétel és kiadásairól a mely könyvet az év végén bezárja a hivataloskodó gondnok, számadásait a bizottság megvizsgálja és a közgyűlésnek jóváhagyás végett beterjeszti. Az 1888-ra bezárt

egyházi számadások e következő főbb tételeket tüntetik elő:

Az összes bevételek 1888-ra . . . 676 frt. 96 kr.

Az összes kiadások 1888-ra . . . 605 „ 16 „

Pénztári maradvány 71 frt. 80 kr.

6. Egyházunk igazgatása áll: világi és lelkési felügyelőknek vezetése alatt, tizenkét rendes és négy pót-presbyterből; egyházi gondnok; egyházi és számvizsgáló bizottságból.

7. Megemlítendő itt, hogy az egyházban e következő szükségletek fedezése napirenden vannak: orgona, oltár, templomtalapzat, ülőszékek ujon csináltatása vagy jelentékeny javítása.

9. Egyházunk szelleme hazafias, közművelődése különösen a magyar állami nyelv előhaladásában jeles. — Iskolájában a valláson kívül minden tantárgy magyar nyelven tanítatik és az isteni tisztelet minden 4-dik vasárnapon magyar.

VEGYESEK.

— **Fabiny Teofil.** A mint sajnálattal értesültünk a nagyméltóságának betegségről, oly örömmel értesítjük egyházunk ezen oszlopfőnökének tisztelőit, hogy egészségi állapota jobbra fordult s biztos reményünk lehet teljes felgyógyulásához. Adja Isten, hogy a közügyek e fáradhatlan munkását még soká tisztelessük az általa oly hiven betöltött működési körben.

— **A dunántúli egyházkerületnek márczius 13-iki főtiszt. Karsay Sándor püspök és nagys. Purgly-Sándor felügyelő elnöklete** alatt tartott rendkívüli közgyűlése néhai Káldy Gyula volt kerületi felügyelő emlékeztére tartott gyászistentisztelettel vette kezdetét, melyen ntiszt. Poszvek Sándor, soproni theol. dekan tanár úr tartott emlékbeszédet és Sántha Károly gyászadalát zengette az éneklő kar. Magán a gyűlésen az elnöklő püspök fájdalommal emlékezett meg a felséges királyi családnak gyászáról. Miután az elhunyt felügyelőnek emlékét jegyzőkönyvileg megörökíté, utódjának megválasztásáról gondoskodott, választó szavazatok beküldésének idejéül május 30-át tűzte ki s ha a szavazás általános szótöbbséget nem eredményezne, június 30-át. A szavazatszedő bizottság tagjai: Mészáros István esperes, Peregi Mihály, dr. Fischer Kálmán felügyelők, Kis Sándor, Isó Vince lelk., dr. Beliczay Elek és Fagyas Pál urak. — Néhai Káldy Gyula életrajzának megírásával Gyurácz Ferencz, pápai lelkész bízott meg, mely a gyászimával és emlékbeszéddel együtt ki fog adatni s a hívek közt kiosztatni. A bagolai evang. gyülekezet híveinek községi iskola építéséből származott a róm. kath. többséggel szemben aránytalan megterhelteségi ügye, melyben már a megyei közigazgatási bizottság is eljár, Gyórfy Gyula ügyvéd úrnak adatott ki tanulmányozás végett. Az „egyházi rendszer“ új kiadása előtt tanulmányozás és czélszerű átalakítás céljából egy bizottságnak adatott ki. A legközelebbi közgyűlés helyéül Sopron tűzetett ki, hol a megválasztandó felügyelőt beigtatják hivatalába. Az ünnepély rendezésével a szavazatszedő bizottság és a soproni konventnek küldöttsége bízott meg. A kerületi felügyelő megválasztásáig nsgos Purgly Sándor úr végzi a felügyelői teendőket.

— **Kimutatás a pozsonyi ev. theol. akad. Önszegélyzőkör állásáról.** A négy év óta fenálló akad. Önszegélyzőkör örvedenes gyarapodásnak indult. A csendben megindult tevékenység az Úr segedelmével mindinkább nagyobb körre terjeszkedik s bár még mindig csak a kezdet nehézségeivel kell körünknek küzdenie, de bizunk a jövőben és az Istenben, hogy a nemes buzgalom gyümölcsözőnek fog bizonyulni. A cél megvalósításában kezdettől fogva nem

késték egyes áldozatkész buzgó férfiak és egyesületek támogatni szerény körünket s így vált lehetővé, hogy az rövid négy év után 1350 frtnyi pénzalappal rendelkezik. A körnek négyféle tagjai vannak, úgy mint: tiszteletbeliek, kik a kör ügyében elismert buzgalommal fáradozván, tiszteletbeli tagokká választottak; alapítótagok, kik a kör számára egyszer s mindenkorra legalább 20 frtot tettek le; pártolótagok, kik 20 frtnál kisebb összeget adományoztak a körnek s végül rendes tagok: theol. akad. hallgatók 2 frt évi tagdíjjal. — Ujabbán szintén több oldalról részesült körünk pénzbeli adományban, melyeket reszint már nyugtáztunk e téren is. Így nevezetesen a pozsonyi Iparbank, I. temetkezési egylet, és II. takarékpénztár mint ezeltől is évenként, úgy most is segélyezték körünket, továbbá egy jótékonyági célra rendezett concertből is jutott körünknek 13 frt. Így volt tehetővé hogy az Önszegélyzőkör, bár még mindig csekély, de évenként növekedő mennyiségben oszthat ingyenszegélyt nehéz körülmények közt élő theologusok támogatására. Folyó évben eddig 35 frt osztatott ki ingyenszegélyezés czimén. Ez alkalommal egy szives kéréssel fordulunk a t. olvasókhoz, vegyék pártfogásuk alá e nemes célú intézményt, mely a szeretet munkáját van hivatva gyakorolni szegénysorsú theologusaink felett, kik az Úr szolgálatára szorult anyagi viszonyaik miatt oly sok gond és nélkülözés között kénytelenek előkészülni; támogassák áldozataikkal körünket s ez által tegyék mindinkább lehetővé, hogy az áldásos cél az óhajtott módon valósíthassa meg körünk. — Az esetleges adományokat ntű Schneller István theol. akad. igazgató úr czimére kérjük küldeni, melyeket a ntű szerkesztő úr b. engedelmével e lapban fogunk nyugtázni.

Kimutatás

a theol. tan-, illetőleg szakkönyvek kiadása végett megindított gyűjtés eredményéről.

IX. kimutatás 1889.

a) Kegyes adományok: 1. A Luther-társaság részéről tek. Bendl Henrik pénztáros úr által 25 frt.

b) Az Evang. Dogmatikára előfizetett: 12) T. Placszó István úr Sáros-Ofalu 2 frt.

Pukánszky Béla, pénztáros.

PÁLYÁZAT.

A soproni ág. hitv. evang. kerületi Lyceum hittanintézetén a történeti theologia tanszékére pályázat hirdetik. A tanszékkel a következő tárgyak vannak összekötve: Egyetemes és hazai egyháztörténet; Theol. encyclopädia; Neveléstan és Latin s végül Vallástan a gymnasium egyes osztályaiban. A tanszékkel járó rendes fizetés 1100 frt és tandíj-osztalék. A megválasztott tanár jogosult, de egyszersmind kötelezett tagja a lyceumi tanári nyugdíjintézetnek s kerületi gyámoldának.

A tanszékre theológiát végzett ág. hitv. ev. férfiak pályázhatnak. A kinek theol. tanári diplomája nincs, az megválasztatása esetén, az egyet. gyűlés határozata értelmében köteles 2 év alatt theol. tanári vizsgát tenni. (L. Egyet. gyűl. jkve 1887. év 16-ik és 1888. év 18. pontja.)

Ha a megválasztott már eddig is, akár lelkészi, akár tanári rendes állásban volt, úgy azonnal a rendes fizetés élvezetébe lép. Ha ellenben eddig még nem volt rendes állásban, úgy 3 évig segédtanárként alkalmaztatik 800 frt évi fizetéssel.

A pályázók bizonyítványaikkal kellően felszerelt s a kerületi iskolai nagybizottmányhoz czimzett folyamodványaikat f. é. június hó 10-ikéig a soproni Lyceum igazgató-ságához küldjék.

Kelt Győrött 1889. márczius havában.

Karsay Sándor,
dunántúli evang. püspök.